

RINKODARA IR MEDIJOS: TEISINIO
REGULIAVIMO POKYČIAI

KAS KEITĖSI RINKODAROS IR MEDIJŲ TEISĖJE 2019 M.?

<i>Keitėsi reklamos priežiūros institucija</i>	2
<i>Pakoreguota baudų už reklamos pažeidimus sistema.....</i>	2
<i>Apribojimai azartinių lošimų reklamai.....</i>	2
<i>Politinė reklama - skaidresnė.....</i>	3
<i>Didėja baudos už nesąžiningą komercinę veiklą</i>	2
<i>Neskelbtina terora skatinanti informacija</i>	3
<i>Laikinas programų stabdymas.....</i>	3
<i>Efektyvesnės autorių teisių gynimo priemonės</i>	4
<i>Daugiau lietuvių kalbos radijo ir televizijos programose</i>	4
<i>Daugiau funkcijų Žurnalistų etikos inspektoriumi</i>	4
<i>Išplėstas sąrašas duomenų, pateiktinų apie viešosios informacijos skleidėjus ir rengėjus</i>	4
<i>Palankesnis PVM tarifas leidiniams.....</i>	4
<i>Patvirtintos naujos lietuvių kalbos skyrybos taisyklės.....</i>	4
<i>Nauja akreditavimo Prezidentūroje tvarka</i>	4

RINKODAROS IR MEDIJŲ TEISĖS POKYČIŲ STATISTIKA

STIPRINAMA RINKOS PRIEŽIŪRA

Pagrindiniai teisiniai pokyčiai rinkodaros ir medijų srityje buvo susiję su rinkos priežiūros priemonių efektyvumu. Įtvirtinta galimybė operatyviai reaguoti į pažeidimus ar grėsmes, laikinai blokuojant prieigą prie interneto svetainių, pakeltos baudų „lubos“ už pažeidimus, jas siejant su subjekto metinėmis pajamomis, pareikalauta didesnio skaidrumo reklamos ir viešosios informacijos rengime. Visgi esminiai pokyčiai laukiami 2020-2021 m., kai teisės aktų leidėjui reikės nustatyti tinkamą BDAR ir E-privatumo reglamento nuostatų santykį, subalansuoti autorių ir jų turinio platintojų interesus per Autorių teisių direktyvos įgyvendinimą, ir iš tiesų - ne tik formaliai - atverti didelės vertės viešojo sektoriaus duomenis pagal Atvirų duomenų direktyvą.

DAUGIAU DĖMESIO FORMAI IR PROCEDŪROMS

Teisinių pokyčių rinkodaros ir medijų srityje kiekybine ir kokybine prasme 2019 m. buvo panašiai, kiek 2018 m., tačiau dominuoja kitokie – su internetu ir duomenimis susiję – raktažodžiai (duomenų bazė, tinklavietė, duomenų apdorojimas, elektroniniai dokumentai). Dažniausias raktažodis – „blankas“ – rodo didesnę įstatymų leidėjo dėmesį formai ir procedūroms.

Teisinių pokyčių svarba komunikacijos teisėje	2019 (1-10 mėn.)	Dalis %	2018	Dalis %	2017	Dalis %
Įstatymo lygiu	4	2%	9	4%	7	2%
Poįstatyminių aktų lygiu	185	82%	192	81%	167	55%
Savivaldybių lygiu	36	16%	37	16%	130	43%

TEISINIAI POKYČIAI DETALIAU

RINKODARA

KEITĖSI REKLAMOS PRIEŽIŪROS INSTITUCIJA

Klaidinančios ir neleidžiamos reklamos priežiūra iš Konkurencijos tarybos perduota Valstybinei vartotojų teisių apsaugos [tarnybai](#).

PAKOREGUOTA BAUDŲ UŽ REKLAMOS PAŽEIDIMUS SISTEMA

Pakoreguota baudų už reklamos pažeidimus [sistema](#): sugrąžinta lengvesnė sankcija – įspėjimas, didintos baudos už priežiūros institucijos įpareigojimų nevykdymą, nustatytos nuo metinių pajamų priklausančios baudų lubos pažeidimui, padarytam pirmą kartą ir pakartotinai (iki 3% pirmą kartą, iki 6% pakartotinai). Palyginimui, anksčiau jos siekė 289-8688 Eur, už pakartotinį pažeidimą – iki 34.754 Eur. Buvo patvirtinta baudų apskaičiavimo ir skyrimo [tvarka](#), kuria atsižvelgiama į pažeidimo trukmę ir mastą.

DIDĖJA BAUDOS UŽ NESĄŽININGĄ KOMERCINĘ VEIKLĄ

Nuo rugsėjo mėn. padidintos baudos už [nesąžiningą komercinę veiklą](#). Atsisakius ankstesnių fiksuotų ribų (289 - 8688 Eur), dabar baudos lubos „pririštos“ prie subjekto metinių pajamų praeitais metais (iki 3 %, bet ne daugiau nei 100.000 Eur).

APRIBOJIMAI AZARTINIŲ LOŠIMŲ REKLAMAI

Azartinių lošimų [įstatyme](#) nustatytas draudimas reklamuoti azartinius lošimus, išskyrus juos organizuojančių bendrovių pavadinimus, prekių ženklus ir organizuojamų lošimų rūšis. Draudžiama nepilnamečiams skirtose interneto svetainėse skelbti bet kokią su azartiniais lošimais susijusią informaciją; prie automatų, bingo salonų, lažybų ir totalizatoriaus punktų patalpose, prie įėjimo privaloma nurodyti įspėjimą užrašą dėl draudimo įeiti [nepilnamečiams](#) ar tapatybės negalintiems įrodyti asmenims.

POLITINĖ REKLAMA - SKAIDRESNĖ

Viešosios informacijos rengėjams ir skleidėjams nustatytas 30 d. terminas pranešti Vyriausiajai rinkimų komisijai apie politinės reklamos įkainius ir sąlygas, kuriuos komisija turi nedelsiant paskelbti [viešai](#).

FINANSINIŲ PASLAUGŲ REKLAMOS GAIRĖS

Lietuvos Bankas atnaujino finansinių paslaugų reklamos [gaires](#), kuriose papildė rekomendacijas dėl kredito sutarčių ir kitų finansinių paslaugų reklamos tinkamumo.

NAUJŲ TIPŲ PREKIŲ ŽENKLŲ REGISTRACIJA, TRUMPESNIS PROCESAS

Nauja redakcija išdėstytas [Prekių ženklų įstatymas](#) ir [Prekių ženklų registravimo taisyklės](#) supaprastino ir pagreitino prekių ženklų paraiškų padavimo, prekių ženklų registravimo ir kitus susijusius procesus. Palengvinta netradicinių prekių ženklų (erdvinių, garsinių ir pan.) registravimo procedūra – registruojant negrafinį ženklą nebereikia pateikti grafinio jo vaizdo. Taip pat nustatyta privaloma prekių ženklų panaikinimo procedūra, kurią atlieka Valstybinis patentų biuras. Anksčiau tokia registracija buvo panaikinama ar pripažįstama negaliojančia tik teismo. Minusai verslui – padidinti pagrindiniai prekės ženklų registravimo mokesčiai.

PATVIRTINTAS ŽINIASKLAIDOS IR REKLAMOS PROFESINIS STANDARTAS

Patvirtinus žiniasklaidos ir reklamos sektoriaus profesinį [standartą](#), mokymo įstaigoms tapo aiškesni darbdavių lūkesčiai dėl reikiamų kompetencijų ir kvalifikacijų žiniasklaidos ir reklamos srityje.

MEDIJOS

NESKELBTINA TERORĄ SKATINANTI INFORMACIJA

2019 m. įsigaliojo Visuomenės informavimo įstatymo [pataisos](#), kuriomis visuomenės informavimo priemonėse uždrausta skelbti teroristinius nusikaltimus skatinančią ar kurstančią informaciją, įtvirtinta galimybė skubiai šios informacijos prieigą blokuoti per interneto prieigos teikėjus.

LAIKINAS PROGRAMŲ STABDYMAS

Visuomenės informavimo [įstatyme](#) įtvirtinta, kad Lietuvos radijo ir televizijos komisija gali priimti sprendimus dėl laikino programų priėmimo stabdymo tik kai šios programos rimtai ir sunkiai pažeidžia nuostatas dėl nepilnamečių apsaugos, konkrečių tipų neskelbtinos informacijos, kai pažeidimai kelia didelį pavojų visuomenės saugumui.

Papildomai įtvirtinta, kad skubiu atveju (ne vėliau kaip per 1 mėn. nuo įtariamo pažeidimo dienos) Komisija gali nesilaikyti įstatyme nurodytų sąlygų. Tokiu atveju Komisija apie taikomas priemones turi kuo greičiau pranešti Europos Komisijai ir ES ar EEE valstybės, kurios jurisdikcijai priklauso paslaugos teikėjas, atsakingai institucijai, taip pat nurodyti priežastis, kodėl Komisija mano, kad tai yra skubus atvejis.

EFEKTYVESNĖS AUTORIŲ TEISIŲ GYNIMO PRIEMONĖS

Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo [pataisomis](#) įteisinta galimybė pagreitinta tvarka blokuoti prieigą prie autorių teises pažeidžiančių svetainių, įtvirtinti Lietuvos radijo ir televizijos komisijos privalomi nurodymai interneto prieigos paslaugų tiekėjams, įtvirtintos kompensacinio atlyginimo dalies paskirstymo taisyklės ir kad autorius negali atšaukti teisės gauti kompensacinį atlyginimą. Kultūros ministerija patvirtino privalomų nurodymų taikymo interneto prieigos teikėjams [tvarka](#), LRTK - prašymų dėl interneto prieigos blokavimo nagrinėjimo [tvarka](#).

DAUGIAU LIETUVIŲ KALBOS RADIO IR TELEVIZIJOS PROGRAMOSE

Nuo 2019-07-01 įsigaliojo [reikalavimas](#) į lietuvių kalbą versti ar titruoti radijo ar TV programas, transliuojamas kita ES kalba, taip pat atskiras ne ES kalba transliuojamas programos, sudarančias radijo ar TV programų dalį, jei jų suminė trukmė per parą ne didesnė kaip 90 min. Į programų trukmę neįskaitomas pakartotinės transliacijos laikas, komercinių audiovizualinių pranešimų laikas ir anonsai. Ši nuostata netaikoma mokomosioms, proginėms, specialiosioms, muzikinėms ir retransliuojamoms užsienio valstybių programoms ar atskiroms programoms, taip pat šių programų transliuotojų sukurtoms programoms, skirtoms Lietuvos tautinėms mažumoms.

DAUGIAU FUNKCIJŲ ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUI

Papildytos Žurnalistų etikos inspektoriaus atliekamos [funkcijos](#): inspektorius įgyvendina Konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu ir jos protokolų nuostatas, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos tikslais ir akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais.

IŠPLĖSTAS SĄRAŠAS DUOMENŲ, PATEIKTINŲ APIE VIEŠOSIOS INFORMACIJOS SKLEIDĖJUS IR RENGĖJUS

Nuo 2019-11-01 įsigaliojo Visuomenės informavimo [įstatymo](#) pakeitimai, numatantys žymiai platesnį sąrašą duomenų, pateiktinų apie viešosios informacijos rengėjus ir (ar) skleidėjus, taip didinant skaidrumą apie viešosios informacijos rengėjų/skleidėjų valdymą, pajamas, profesinės etikos nesilaikymą ir tiražą.

PALANKESNIS PVM TARIFAS LEIDINIAMS

2019 m. nustatytas 5 % PVM tarifas (anksčiau buvo 9 %) laikraščiams, žurnalams ir kitiems periodiniams leidiniams, išskyrus erotinio, smurtinio, reklaminio pobūdžio leidinius arba profesinės etikos nesilaikančius leidinius.

PATVIRTINTOS NAUJOS LIETUVIŲ KALBOS SKYRYBOS TAISYKLĖS

Valstybinė lietuvių kalbos komisija patvirtino naują lietuvių kalbos skyrybos [taisykles](#), kuriose anksčiau galiojusios privalomosios ir pasirenkamos skyrybos taisyklės sukonsoliduotos į vieningas taisykles, esminių pokyčių nebuvo įtvirtinta.

NAUJA AKREDITAVIMO PREZIDENTŪROJE TVARKA

Patvirtinta nauja viešosios informacijos rengėjų akreditavimo Prezidento kanceliarijoje [tvarka](#).

RINKODARA IR MEDIJOS: KAS KEISIS 2020 M.?

- Įsigalioja Lietuvos radijo ir televizijos komisijos poveikio priemonių ūkio subjektams taikymo [tvarka](#), nustatanti šios komisijos taikomų poveikio priemonių sistemą, sprendimų dėl poveikio priemonių taikymo ūkio subjektams priėmimo tvarką, administracinių nuobaudų taikymo ypatumus, ūkio subjektų informavimo apie priimtus sprendimus dėl poveikio priemonių taikymo ir jų apskundimo tvarką.
- Įsigalioja Lietuvos [nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo](#) pakeitimas, kuriuo papildomai nustatyta, kad LRT televizijos programų pritaikytų klausos ir regos negalią turintiems asmenims, transliacijų, kurių kartojimas neįskaičiuojamas į įstatyme nustatytą minimalų klausos ir regos negalią turintiems asmenims pritaikytų programų transliavimo laiką, trukmė per mėnesį turi sudaryti: programos su lietuviškais subtitrais – ne mažiau kaip 50 % viso mėnesio transliavimo laiko; programos, verčiamos į lietuvių gestų kalbą, – ne mažiau kaip 20 % viso mėnesio transliavimo laiko; programos, pritaikytos regos negalią turintiems asmenims, – ne mažiau kaip 10 % viso mėnesio transliavimo laiko.
- 2020 m. įsigalioja Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo [įstatymo](#) pakeitimas, kuriuo pakeisti informacijos apie paciento privatų gyvenimą rinkimo pagrindai (anksčiau buvo tik su sutikimu, dabar leistini ir kiti teisėti pagrindai, nes daroma nuoroda į asmens duomenų apsaugos teisės aktus).
- Priimta [A autorių teisių direktyva](#), sustiprinanti autorių teises elektroninėje erdvėje, nustatanti naudojimosi autoriniu turiniu tvarką internetinio turinio dalijimosi paslaugų teikėjams, atlygio autoriams ir atlikėjams paskirstymą, prieigą prie turinio susipažinimo tikslais, taip pat [A autorių teisių direktyva transliuojančiosioms organizacijoms](#), direktyva dėl skaitmeninio [turinio](#) ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių bei prekių [pirkimo-pardavimo](#), kurios į nacionalinę teisę turės būti perkeltos per 2 m.
- Priimta Atvirųjų duomenų [direktyva](#), nustatanti daugiau įpareigojimų pateikti atvirus viešojo sektoriaus duomenis, prioritetizuojanti didelės vertės atvirų duomenų, tokių kaip bendrovės ir bendrovių valdymas nuosavybės teise, statistika ir pan., teikimą. Ji pakeičia iki šiol galiojusią viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo direktyvą ir į Lietuvos teisę turės būti perkelta per 2 m.
- Per 2020 m. Lietuvos teisėje turės būti įgyvendintos direktyvos dėl Europos elektroninių ryšių kodekso [nuostatos](#), kuriomis siekiama nustatyti bendrą telekomunikacijos taisyklių rinkinį Europos Sąjungai, skatinti itin didelio pralaidumo tinklų įsisavinimą, eSIM naudojimą, suderintą radijo spektro naudojimą, užtikrinti vartotojų apsaugą, užsakantiems paketines paslaugas, į telekomunikacijų paslaugas įtraukiant paslaugas, teikiamas internetu (be skambučių) ir pan.
- ES institucijose vis dar svarstomas Reglamentas dėl privatumo ir elektroninių [ryšių](#), kuriuo, ketinama griežtinti tiesioginės rinkodaros taisykles.
- Svarstomos Visuomenės informavimo įstatymo pataisos dėl Žiniasklaidos rėmimo [fondo](#), Kultūros politikos pagrindų įstatymo [projektas](#), elektroninio bendravimo tarp piliečių ir viešojo sektoriaus įteisinimas e-pristatymo sistemos [pagalba](#) ir kt.

[Prenumeruokite Savaitės apžvalgą](#)

[Išbandykite Infolex sistemą 7 dienas nemokamai](#)

LEIDINIO REDAKTORĖ

Dr. Gintarė Makauskaitė - Samuolė

gintare@infolex.lt

REDAKCIJA

redakcija@infolex.lt

AUTORIAI

Indrė Stulpinaitė

Dr. Gintarė Makauskaitė-Samuolė

Leidėjas: UAB „Lexnet“, Jasinskio g. 16A, Vilnius LT-03163, tel. (8~5) 277 9832, el.p. info@lexnet.lt.

© Draudžiama kopijuoti ir platinti šio leidinio tekstus be UAB „Lexnet“ (Infolex) rašytinio sutikimo. Cituojant būtina nuoroda į Infolex.